

DR. VINCZE-LENDVAI EDINA PHD.*
Balatonszárszó marketing szempontú vizsgálata

Summary

Near the Lake Balaton there are a lot of little or bigger villages. I chose one of their numbers: Balatonszárszó, to make a marketing analysis. First I made a secondary research, and then I made an interview with the mayor of the township. On the basis of these results I made a SWOT-analysis of Balatonszárszó. The main establishment are: the developing village is a perfect summer resort for people who like a peaceful, quiet place.

Keywords: settlement, marketing, development, SWOT-analysis.

1. Bevezetés

A Balaton körül számtalan kisebb-nagyobb település található. Közülük jó néhány neve szinte mindenkinek ismerősen cseng: Siófok (Aranypart), Balatonfüred (Anna bál), Tihany (Apátság), Badacsony (Badacsonyi Szürkebarát), csak hogy néhány példát említsek. Vannak olyan helyek is, amelyeket nem olyan gyakran emlegetnek a Balatonnal kapcsolatban, de ha meghalljuk, rögtön felidézünk egy-két emléket velük kapcsolatban. Ilyen például Balatonszárszó is. Van, aki József Attilára, van, aki a Soli Deo Gloria Szövetségre, illetve az 1943-as szárszói találkozóra asszociál e község neve hallatán.

Az elmúlt 8 évben szinte minden nyáron Balatonszárszón töltöttem 2–3 hetet, így alkalmam volt megismerni ezt a hangulatos kis balatoni falut. Láttam, hogyan szépül, fejlődik, így nem véletlen, hogy ezen értekezés vizsgálatának tárgyául választottam.

A tanulmányban bemutatom a község legfontosabb múltbeli eseményeit, történéseit, ismeretem a jelenlegi helyzetét, valamint az általam megismert információk segítségével SWOT-elemzést készítek.

2. A marketing szerepe a településeknél

A régió- és településmarketingnek – mely a múlt század második felében alakult ki –, a szakirodalmakban többféle definícióját, értelmezését találtam meg. Mészáros (1997) fejlődésnek, Kozma (1995) módszernek, míg László (1998) eszköznek tekinti. Piskóti et al. (2002) szerint bármelyik definíciót is fogadjuk el, a régió és településmarketing feladata a terület versenyképességének, előnyeinek, vonzerejének feltárása, ezek megvalósításának elősegítése, valamint kommunikálása a gazdasági, fejlesztési célok elérése érdekében.

Ha marketingről beszélünk, akkor kell, hogy legyen termékünk, amit el szeretnénk adni, és vevőnk is, aki ezt meg szeretné vásárolni. Vevőknek tekinthetjük a helyi lakosságot, az üzleti élet szereplőit, valamint a turistákat (László, 1998). A termék pedig nem más, mint maga a terület (település, város, falu), mely sokkal komplexebb, mint egy hagyományos árucikk, hiszen ebben az esetben együtt kell értékesíteni a tájat és az épített környezetet. Ahhoz hogy a termékünket értékesíteni tudjuk a vevőink számára, marketingstratégiára van szükségünk. Ezt alapozhatjuk meg az alábbi 3 fő lépéssel:

1. Belső és külső környezeti elemzés,
2. Szegmentálás,
3. Reklámtevékenység (Kovács, 2001).

* Főiskolai docens – Szegedi Tudományegyetem Mémnöki Kar.

3. Anyag és módszer

Munkám során elsősorban szekunder kutatást végeztem. A szakirodalom idevágó fejezeteinek áttanulmányozása után kezdtem hozzá a település marketing szemléletű vizsgálatahoz. A Balatonszárszó múltjáról szóló anyagok nagy részét egy igen alapos gyűjtőmunkára épített helyi kiadványban találtam meg. Emellett kutatást végeztem a falu könyvtárában is. A nyomtatott források mellett az Interneten fellelhető információkat is igénybe vettem. A jelen helyzet bemutatásában nagy segítségemre volt Dr. Méhes László, a település polgármestere, akivel mélyinterjút készítettem.

4. Balatonszárszó régmúltja

A község régi elnevezése: Szárazaszó – az „aszó” jelentése völgy –, azaz száraz völgy volt. A török hódoltság idején már Szársó néven illetik, a XIX. századi térképeken pedig Szárszó néven szerepel. 1922-ben kapta meg a Balaton előtagot (Reóthy, 1990a).

A régészeti kutatások során feltárt leletek alapján megállapítható, hogy a településen az újkőkorbán (neolitikumban) már volt ember, s a késői rézkorbán, i. e. 2100 körül már megindult az élet (Sági–Cséby, 1990.).

Az M7-es autópálya építését megelőző vizsgálatok (2001-ben) egy török kori falu maradványait, valamint egy, a XIII. században épült templom alapfalait, illetve a közelébe temetettek sírjait tárták fel (www.balatonszarszo.hu [a]).

Nagyot ugorva az időben: a két világháború az itt élő lakosságot sem kímélte. Az I. világháborús hősi halottak névsora 50, míg a II. 34 elesett katona nevét tartalmazza. A deportáltakkal együtt összesen kb. 120–130 ember halt meg – tűnt el az akkoriban 1500 fős faluból. A földosztás után a tanácsok megalakulása következett. 1950–75 között Szárszó önálló tanácsként működött, majd összevonások következtek. 1975-ben Szárszó, Szemes és Öszöd, illetve két év múlva a környező kis falvakkal (Kötcse, Szólád, Nagycsepely, Teleki) együtt egy tanácselnök alá tartoztak. Ebből a korszakból említésre méltó eset az új Tanácsháza megépítése, amelyet 1982-ben adtak át, valamint a „Településfejlesztési és tisztasági verseny” I. díjának elnyerése, ami egyúttal 350 000 Ft pénzjutalmat is jelentett (Reóthy, 1990b).

5. Balatonszárszó nevezetes, irodalmi-történelmi vonatkozású eseményei

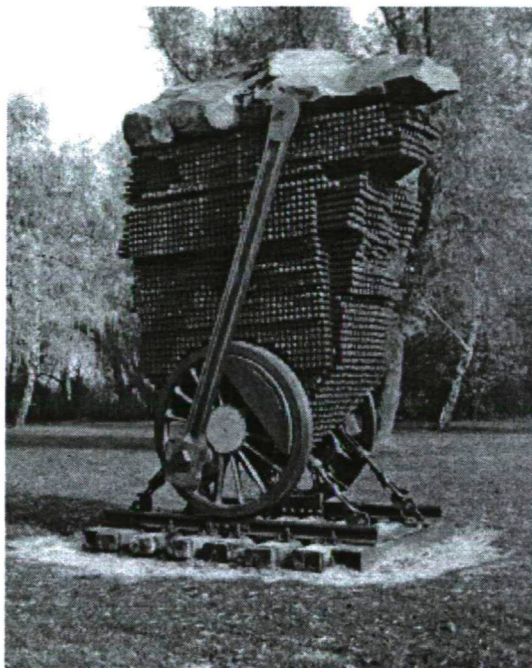
Amint a „Bevezetőben” is említettem, Balatonszárszó nevééről három fontos eseményre is asszociálhatunk: József Attilára, a református egyház Soli Deo Gloria Szövetségére, illetve az 1943-as szárszói találkozóra. Az alábbiakban ezen irodalmi-történelmi eseteket mutatom be.

5.1. József Attila

József Attila (1905–1937) neve szinte mindenkinek eszébe jut Balatonszárszó kapcsán, hiszen december 3-án ebben a községben lelta a költő a halálát. A már régóta orvosi segítségre szoruló József Attila egészségi állapotán tovább rontott Kozmutza Flóra iránt érzett viszonzatlan szerelme. A szanatóriumi kezelés sem segített már rajta, így 1937. november 4-én Balatonszárszóra került, ahol a nővérei, Eta és Jolán gondoskodtak róla. A végzetes este előtti napon meglátogatták őt barátai, pályatársai, akik állás reményével kecsgették a költőt. Másnap délelőtt leveleket írt barátainak, szerelmének, orvosának. A 19.35-kor indu-

ló 1284. számú tehervonat – amely halálra gázolta – nem volt benne a menetrendben, így a mai napig nem tisztázott a véletlen baleset – vagy öngyilkosság kérdése. A költőt először Balatonszárszón temették el, majd 1942-ben a Kerepesi temetőben, Budapesten (Balogh, 1970; N. Horváth, 1980, www.wikipedia.hu [a], www.wikipedia.hu [b]).

Szárszón a költő nevét viseli az Emlékmúzeum, az általános iskola, a művelődési ház és a könyvtár. Tiszteletére, halálának 70. évfordulóján rendezték meg először a Zenés Vers Hete rendezvényt – amelyet azóta is minden évben megtartanak. Az 1947-ben felavatott szobrát már megrongálták, jelenleg az iskola udvarán áll egy, melyet Tar István készített. Emellett a községben, a Balaton partján található az Ortutay Tamás által készített, 1996-ban felavatott Emlékmű (1. ábra), melynek különlegessége, hogy egy vasúti síndarabon álló stilizált vagonon olvashatók a költő versei (Balom, 2008). A polgármester úr úgy véli, a Zenés Vers Hete lehetne egy kiindulópont a nagyközség számára, amely segítségével kitűnhetne a többi, Balaton környéki település közül. Ez azonban csak akkor valósulhat meg, ha az országos média is felfigyel rá (Méhész, 2009).

1. ábra. Ortutay Tamás József Attila emlékműve (Forrás: www.szoborlap.hu)

5.2. A Soli Deo Gloria (SDG) Szövetség

A református egyház 1921-es balatonkiliti találkozójának nagy alakja volt Töltéssy Zoltán. Az ő javaslata volt egy református szellemű diákszövetség létrehozása. A társulás elnevezése, a Soli Deo Gloria, nem más, mint Kálvin jelmondata, a reformáció helvét ágának egyik alaptétele. Jelentése: Egyedül Istené a Dicsőség. Elsősorban teológusok, egyetemi hallgatók lehetnek a tagjai, majd középiskolásokra is kiterjedt a munkájuk. Országszerte hoztak létre olyan intézményeket, alapítványokat, amelyek a tehetséges, de szegény diákok tanulását segítették elő. 1928-ban vásárolták meg a szárszói Nefelejts villát, a hozzá tartozó nadrágszj parcellával együtt, majd tovább bővítették a területet, ami a '40-es években már ötholdas üdülőteleppé nőtte ki magát. Lehetővé vált a diákok számára az olcsó nyara-

lás. A bibliamagyarázatok hallgatása, a zsoltárok éneklése mellett természetesen volt lehetőség játékra, fürdőzésre, kirándulásra is. Emellett nyaranta előadás-sorozatokat, konferenciákat tartottak, ahol számos író, tudós, közéleti személyiség fejtette ki gondolatait. Az 1950-ben az SDG Szövetség – a többi hasonló jellegű egyesülethez hasonlóan megszűnt. Az épületet államosították, a SZOT rendelkezett vele. 1952-ben a Földművelésügyi Minisztérium és az Állami Egyháziügyi Hivatal képviselői leltárba vették a telephelyet, ami egyúttal a konferenciahely megszűnését is jelentette. Jelenleg a régi „Telep” helyén áll a 2004-ben átadott SDG Református konferenciaközpont (Balom, 2008; Magyar Nagylexikon, 2003, www.sdgszarszo.hu [a], www.wikipedia.hu [b]). Méhész (2009) szerint ma Magyarországon igen kevesen ismerik a Soli Deo Gloria Szövetséget, amelynek elsősorban az lehet az oka, hogy a mindenkori Kormány politikai színezetet lát benne, így nem tartja fontosnak, hogy ismertté váljon a lakosság körében.

5.3. Az 1943-as szárszói találkozó

1943. augusztus 23. és 29. között zajlott le a leghíresebb SDG konferenciára, melyet a diákszövetség mellett a Magyar Élet Kiadó (Püski Sándor vezetésével) könyvbarátainak társasága is szervezett. A rendezvényen 500–600 fő vett részt: a diákok mellett a paraszti származású és iparos fiatalok is jelen voltak. Az előadásokat elsősorban a népi írók, valamint a baloldali értelmiségiek tartották. Mindenki szabadon elmondhatta nézeteit, ez adta a konferencia igazi jelentőségét. Néhány ismertebb név az előadók közül: Németh László, Erdei Ferenc, Kodolányi János, Karácsony Sándor, Darvas József. Bár az előadásokról nem készült jegyzőkönyv, gyakran tudósított róla a korabeli sajtó, így az ország minden területére eljutott a híre. A találkozó után az SDG Szövetség munkája még jelentősebb lett az ellenállásban.

Az 1943-as találkozóról sokáig nem lehetett beszélni. A politikai-társadalmi légkör megváltozása tette lehetővé, hogy megemlékezessenek erről a jelentős eseményről. 1973-ban, a 30. évfordulón emléktáblát, majd 2000-ben emlékművet avattak a találkozó tiszteletére. Emellett minden évben kétszer, ősszel és tavasszal, a Népi Írók Baráti Társasága megemlékezik az eseményről, pl. Veres Pál, Nagy László, Sinka István verseit, írásait olvassák, elevenítik fel, de ennek a rendezvénynek a híre is csak igen kevesekhez jut el (Méhész, 2009; Ázsóth, 1990; Balom, 2008; Magyar Nagylexikon Kronológia, 2006; www.sdgszarszo.hu [a, b]).

6. Balatonszárszó jelene

Balatonszárszó a Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás 13 településének egyike. A Balaton déli partján található, Balatonföldvár és Őszöd között helyezkedik el. Állanod lakosainak száma 2008-ban 2182 fő volt, az 1. táblázatban látható összetételben.

1. táblázat. Balatonszárszó állandó lakosainak demográfiai megoszlása (2008)

	0–18 év		19–60 év		61–100 év	
	fő	%	fő	%	fő	%
Férfi	155	7,10	673	30,84	245	11,23
Nő	137	6,28	637	29,19	335	15,35
Összesen	292	13,38	1310	60,03	580	26,58

Forrás: A Balatonszárszói Önkormányzattól kapott adatok alapján, saját számítás.

Az adatokból azt látjuk, hogy a lakosság jelentős része (60%) a keresőképes korosztályba tartozik. Adódik tehát a következő vizsgálati szempont: milyen lehetőségük van az itt élőknek a munkavállalásra.

A polgármester úr meglátása szerint legalább 100 munkahelyre kellene a faluban, amihez munkahelyteremtésre lenne szükség. Ez viszont – a mai gazdasági körülmények között – nemhogy Szárszón, hanem az egész országban lehetetlen feladat. Jelenleg az Önkormányzat biztosítja a legtöbb munkahelyet, 88 főt tud alkalmazni, és ide tartoznak még a közmunkások is. A foglalkoztatás növelésének érdekében megpróbálták a községbe csábítani valamelyik multinacionális kereskedelmi láncot, de ehhez kevés az állandó lakosok száma, minimum 6000–8000 fő kellene. A lakosság egy része – az általánosan mondható fejlődések következtében – a szomszédos településeken talál munkát (Méhész, 2009).

A laikus számára a megoldás kézenfekvő: a turizmus biztosíthatná a helybeliek megélhetését. A 9 szálloda, panzió, a két kemping, valamint számtalan nyaralóépület mintegy 15 000 turista elszállásolását teszi lehetővé (www.balatonfoldvarterseg.hu [a]). Erre utalnak a 2. táblázatban összefoglalt adatok is, melyeket a faluban minden évben megjelenő, aktuális programokat, látványosságokat, és nem utolsósorban lakossági hirdetésekkel tartalmazó kiadvány alapján állítottam össze. Az itt számszerűsített vállalkozások mellett természetesen még mások is léteznek, hiszen az előbb idézett forrás 250 darabot említ meg.

2. táblázat. A Balatonszárszón található vállalkozások összetétele

Hirdetés tárgya	Előfordulásuk száma	
	db	%
Hotel, vendégház	3	3,53
Apartment, szoba kiadás	8	9,41
Tábor	2	2,35
Étterem	5	5,88
Kereskedelmi egység	23	27,05
Bár (borozó, söröző)	8	9,41
Hal-, lángos-, palacsintasütő	3	3,53
Fagyizó	2	2,35
Egyéb szolgáltatás	31	36,47
Összesen	85	100,00

Forrás: Balatonszárszó Infó, 2009 alapján saját összeállítás.

A kereskedelmi egységek közé soroltam a „kínai ruhabolt”-tól kezdve a Coop üzletlánc boltjain keresztül a 2000 m²-es alapterülettel rendelkező fürdőszoba-szalonig bezárólag minden olyan üzletet, amely a nagyközségben megtalálható. Az egyéb szolgáltatások között szerepel gáz- és villanszerelő, asztalos és lakatos, fodrász és kozmetikus, vízbiciklikölcsönző és ingatlanközvetítő iroda egyaránt.

Meg kell említeni még egy fontos szolgáltatást, amely konkrétan nem szerepelt ugyan az újságban, de személyesen tapasztaltam: a faluban több helyen is lehetőség van az internet-kapcsolatra. Egyrészt a különböző vendéglátóhelyeken, térítés ellenében; másrészt – ahogy a polgármester úrtól megtudtam – a falu főterén található szökőkút 500 m-es körzetében bárki ingyenesen használhatja a világhálót. Ez a lehetőség 2007 óta létezik, tavaly még a központi szabad strandon is volt ilyen Információs Pont (Méhész, 2009).

Aki a fürdőzés és a pihenés mellett kulturális élményekre is vágyik, lehetősége van – a már korábban említett – József Attila Emlékmúzeumba látogatni, illetve a Községi Könyvtár könyveit kikölcsönözni. Emellett minden hétfőgén más és más programokkal várják az érdeklődőket, idén nyáron, pl. könnyűzenei együttesek, néptáncgála, gyermekkoncertek, fúvós zenekar és mazzorettek, valamint utcabál szerepel a kínálatban.

Megállapítható tehát, hogy az Önkormányzat és a szárszói vállalkozók mind az itt élők, mind pedig az ide látogató turisták ellátását, kényelmét igyekeznek maximálisan kiszolgál-

ni. Ez azonban nem olyan egyszerű, mint ahogyan első pillanatban gondolnánk. Több problémával is szembetaláljuk magunkat:

- A balatoni turizmus – értelemszerűen – idényjellegű, elsősorban a nyári hónapokra korlátozódik;
- A balatoni települések – az átlag nyaraló számára – mind „egyformák” szinte mindegy, hogy melyikben tölti a szabadságát;
- A helyi lakosok elsősorban a „pénzes” külföldieket várják, általában németeket, ők azonban nem jönnek hazánkba, mert – bár elviekben nincs kifogásuk Magyarországgal szemben – nem akarnak ott nyaralni, ahol a velük egy munkahelyen, de alacsonyabb besorolásban dolgozók pihennek;
- A Szárszón nyaraló magyar turisták mintegy 30%-a azért tud itt üdülni, mert a munkahelyüktől Üdülési Csekket kaptak. Ők jövőre – nagy valószínűséggel – már nem engedhetik ezt meg maguknak, hiszen az Üdülési Csekk megadóztatása miatt a munkahelyek – feltehetően – már nem fognak ilyen jellegű juttatást adni dolgozóiknak;
- A gazdagabb magyar nyaralók nem a falusi szállásokat, hanem a többcsillagos szállodákat választják, ez megint nem az itteniek bevételét növeli;
- Az úgynevezett közép réteg pedig a korábbi 1–2 hetes (SZOT-üdülős) turnusok helyett már csak néhány napra, hosszú hétvégére engedheti meg magának a magyar tengert. Ez – elviekben – növelhetné a szobakiadók bevételét, de nem éri meg nekik, mert a 2–3 éjszaka után is ugyanannyi plusz költségük van (pl. ágyneműcsere miatt), így sokan inkább ki sem adják a házat, szobát 1 hétnél rövidebb időre (Méhész, 2009).

A fenti nehézségek közül csupán egy olyan van, ami ellen az Önkormányzat tud lépéseket tenni, mégpedig az ellen, hogy a nagyközség ne legyen „egy a sok közül”. Ennek érdekében már 3. éve jelennek meg az Utazás Kiállításokon (Budapesten, Miskolcon és Debrecenben egyaránt), valamint a faluról egy 20 másodperces reklámfilmeket készítették, amit az Echo TV esténként, a híradó előtt sugároz. Emellett megváltoztatták a településarculatát, rendezték a központi strandot, felújították a Fő utcát. Ezeknek az intézkedéseknek már érezhető a hatása, nőtt a település ismertsége, s vele együtt nőtt az ide látogatók száma is (Méhész, 2009).

A nagyközség jelenéről szólva meg kell említeni még az alábbi fejlesztéseket, pályázatokat, díjakat is:

- Az M7-es autópálya kiépítésével, illetve az M0-s körgyűrű bővítésével az ország szinte bármely szegletéből könnyebben, gyorsabban elérhető a település.
- A 2007-ben átadott Köröshegyi völgyhíd idegenforgalmi látványosságként is felfogható, tehát növelheti a Balatonszárszóra látogató turisták számát.
- A Balatonföldvári Többcélú Kistérségi Társulás 3 pályázatot nyújtott be az AVOP LEADER+ intézkedés keretében, melynek tárgya egy, a kistérségen átfelölő turistaút kiépítése, információs táblákkal való ellátása, valamint komfortos pihenőhelyek kialakítása (www.balatonfoldvarterseg.hu [b]).
- 2007 óta lehetőség van a szelektív hulladékgyűjtésre. A településen a lakosság számára nyolc helyen van arra mód, hogy az üveg, a papír és a műanyag hulladékot külön-külön elhelyezzék a megadott konténerben. Emellett a használt elemeket is lehet adni a kijelölt helyeken (www.bszarszo.extra.hu).
- 2004-ben az Entente Florale Europe (Európai Virágos Városok és Falvak) versenyen Balatonszárszó 11 ország kb. 25 000 településével versengve ezüst fokozatot ért el (www.viragosszarszo.extra.hu).

7. Következtetések, javaslatok

Az eddig leírtak, valamint a személyes tapasztalataim alapján elkészítettem a település SWOT-analízisét (3. táblázat).

3. táblázat. Balatonszárszó nagyközség SWOT-elemzése

ERŐSSÉGEK József Attila – kultusz, Szolgáltatások színvonala Megfelelő mennyiségű és minőségű program, Településarculat Szabad strand	GYENGESÉGEK Magas árak (élelmiszer, vegyi áru) Az Emlékmúzeum állapota Gyerekprogramok hiánya Elegetendő játékkal felszerelt játszótér
LEHETŐSÉGEK M7-es autópálya Soli Deo Gloria mozgalom Az 1943-as szárszói találkozó emléke Marketingkommunikáció fokozása	FENYEGETETTSÉGEK Gazdasági helyzet Az Üdülési Csekk megadóztatása A szállásadók mentalitása A többi balatoni település fejlődése

Forrás: saját összeállítás.

A táblázatban foglaltak közül egyedül a „Gyengeségek” rubrikában levőkről nem ejtettem eddig szót, így ezekhez fűznék néhány kiegészítő gondolatot:

- Általánosságban elmondható, hogy a Balaton – drága. Az árak megállapítása nem tartozik az önkormányzatok hatáskörébe, minden kereskedő maga állapítja meg azokat. Mégis úgy gondolom, az üzletvezetők –tulajdonosok beláthatnák, hogy ha alacsonyabb árréssel dolgoznának, akkor a nyaralók nem tömött hűtőtáskákkal érkeznének, illetve nem a közeli települések diszkontjaiban, hipermarketeiben vásárolnának, hanem helyben szereznék be a szükséges napi cikkeket. Javaslom a vállalkozók számára egy marketingszemlélet-fejlesztéssel foglalkozó képzés elvégzését, ami által sikeresebbé tudnák tenni a vállalkozásaikat.
- Az Emlékmúzeum külseje is hagy némi kívánnivalót maga után. Látható, hogy évek óta nem volt felújítva. Mivel jelenleg József Attila a legnagyobb híressége Szárszónak, célszerűbb lenne erre nagyobb gondot fordítani. Meg kell jegyezni, hogy ez azonban nem az itteni Önkormányzat feladata, mivel a múzeum nem az ő hatáskörük alá tartozik.
- Az „erősségek” közé tartozó felnőtt programok mellet – úgy gondolom –, szükség lenne délelőtti gyerekműsorokra is, hiszen nem biztos, hogy a kicsik fent tudnak maradni este 8–9 óráig, s ha beköszönt a rossz idő, vagy éppen már megunták a Balatont, akkor nem a szomszédos faluba kellene átmenni egy gyerek-előadás kedvéért.
- Szintén a gyerekek szempontjából nézve, hiányolom a nagyobb, több elemet tartalmazó játszótérrel. Nemrégiben épült ugyan két játszótér is, az egyik a parton, a másik a faluban, de mind a kettő ugyanolyan játékokból áll, a kicsik hamar ráunnak.

Ezen néhány „gyengeség” ellenére azonban megállapítható, hogy az elmúlt évek alatt igen sokat fejlődő nagyközség ideális pihenőhely mindazok számára, akik a nyugalmasabb, nem „felkapott”, és éppen ezért nem a turistáktól nyüzsgő, zajos balatoni pihenésre vágyanak.

8. Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretném megköszönni Dr. Méhész Lászlónak, Balatonszárszó Nagyközség polgármesterének, hogy időt szakított az interjúra, és értékes gondolataival, tapasztalataival segítette elő a cikk létrejöttét.

Emellett köszönöm Fritz Éva könyvtárosnak a kutatásban nyújtott segítségét.

Felhasznált irodalom

- Ázsóth Gy. (1990): Az 1943-as szárszói találkozóról. In: Szárszó. Balatonszárszó múltjáról és jelenéről. Balatonszárszó Nagyközségi Közös Tanács Kiadványa. 305–310. oldal.
- Balogh L. (1970): József Attila, Gondolat Kiadó, Budapest.
- Balom Zs. B. (2008): Balatonszárszó művelődése a XX. században. Szakdolgozat. Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Vitéz János Kar.
- Kovács Z. (2001): A marketing szerepe a terület- és településfejlesztésben. In: A terület- és településfejlesztés kézikönyve. 144–149. oldal CEBA Kiadó, Váckisújfalu.
- Kozma G. (1995): Városmarketing mint a helyi gazdaságfejlesztés lehetséges eszköze. Tér és Társadalom 9. évfolyam 1–2. szám 37–54. oldal.
- László É. (1998): Városmarketing. Phare Program Kiadvány. Szolnok, 1998.
- Magyar Nagylexikon (2003): Soli Deo Gloria Szövetség. 16. kötet 145. oldal. Magyar Nagylexikon Kiadó, Budapest.
- Magyar Nagylexikon Kronológia (2006): 1943-as szárszói találkozó. 2. kötet 1285. oldal. Magyar Nagylexikon Kiadó, Budapest.
- Dr. Méhész L. (2009): Balatonszárszó polgármestere szóbeli közlése alapján a mélyinterjú készítésének időpontja: 2009. augusztus 3.
- Mészáros B. (1998): Településmarketing. Marketing & Menedzsment 4. szám 4–10. oldal.
- N. Horvath B. (1980): József Attila. Élet-Mű-Kalauz 4. Mikszáth Kiadó, Horpács.
- Piskóti I.–Dankó L.–Schupler H. (2002): Régió és településmarketing. KJK. – Kerszöv Kiadó, Budapest.
- Reöthy F. (1990a): Szárszó neve. In: Szárszó. Balatonszárszó múltjáról és jelenéről. Balatonszárszó Nagyközségi Közös Tanács Kiadványa. 11. oldal.
- Reöthy F. (1990b): Szárszó XX. századi története. In: Szárszó. Balatonszárszó múltjáról és jelenéről. Balatonszárszó Nagyközségi Közös Tanács Kiadványa. 117–129. oldal.
- Sági K.–Cséby G. (1990): Balatonszárszó régészeti emlékei. In: Szárszó. Balatonszárszó múltjáról és jelenéről. Balatonszárszó Nagyközségi Közös Tanács Kiadványa. 63–75. oldal.
- Balatonszárszó Infó (2009): AB marketing Kft.
<http://www.balatonszarszo.hu/index.php?fo=1&al=2> (a) letöltve: 2009. július 31.
http://hu.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zsef_Attila (a) letöltve: 2009. július 31.
<http://hu.wikipedia.org/wiki/Balatonsz%C3%A1rsz%C3%B3> (b) letöltve: 2009. július 31.
<http://www.sdgszarszo.hu/index.php?id=20080206tortenelem> (a) letöltve: 2009. július 31.
http://www.sdgszarszo.hu/index.php?id=200802071943_konferencia (b) letöltve: 2009. július 31.
http://www.balatonfoldvarterseg.hu/telepulesek_kibont.html?csop=26 (a) letöltve: 2009. augusztus 11.
<http://www.balatonfoldvarterseg.hu/teruletfejlesztes.html?id=116&csop=> (b) letöltve: 2009. augusztus 11.
<http://www.bsarszo.extra.hu/szelektiv.htm> letöltve: 2009. augusztus 11.
<http://www.viragosszarszo.extra.hu/eredmenyek.htm> letöltve: 2009. augusztus 11.
http://www.szoborlap.hu/2833_jozsef_attila_emlekmu_balatonszarszo_ortutay_tamas_1998.html letöltve: 2009. augusztus 12.